

De multiculturele

Scholen in probleemwijken hebben het moeilijk: ze worden steeds 'zwarter' en leerlingenaantallen lopen terug. De wijken komen vaak negatief in het nieuws. Wat bezielt docenten om op zo'n school les te geven? En kun je het leren? Een bezoek aan de multiculturele school.

Tekst en beeld: Peter van Klinken

Het is alweer dertig jaar geleden dat Willem van Kouwen (56) in het onderwijs begon. Dat was op het Gildenburg in Utrecht, dichtbij zijn huidige school, het Delta College in de Utrechtse probleemwijk Kanaleneiland. In die dertig jaar gingen zijn scholen meerdere keren op in grotere scholengemeenschappen en zag hij steeds meer allochtone leerlingen binnenkomen. 'In het begin, toen hier de eerste allochtonen kwamen, kon ik niet voorzien dat ik nu nog maar één 'witte' leerling zou hebben. Maar ik ben opgegroeid in de volkswijk Sterrenwijk en daar heb ik geleerd om met verschillende soorten mensen om te gaan.'

Hoe hij zich staande heeft weten te houden in die veranderende omgeving? 'Ik ben door ervaring wijs geworden. Eigenlijk heb ik nooit moeite gehad met de verschillende culturen in m'n klas. Voor de kinderen zelf is het moeilijker: zij groeien op in twee culturen. Als je het trouwens over 'culturen' hebt: later dit jaar zullen we onze tijdelijke locatie verruilen voor de in aanbouw zijnde fusieschool het Globe College. Het samenvoegen van culturen van verschillende scholen, vind ik complexer dan het omgaan met verschillende culturen binnen één klas.'

Passie Ze bestaan: docenten die met passie lesgeven op een multiculturele, of 'zwarte' school. Willem van Kouwen kan zich niet indenken dat hij ooit nog op een 'witte' provincieschool les zal geven. Hetzelfde geldt voor Jens Honig (37), docent aan de G.K. van Hogendorpschool in de Rotterdamse wijk Delfshaven. Als Pabo-student zag hij zichzelf nooit op een vmbo werken. 'Met die gasten is niets te beginnen', dacht ik toen. 'Maar nu voel ik me er als een vis in het water. Dat komt door de kansen die kinderen hier krijgen. Delfshaven is een achterstandswijk, de leerlingen staan met 1-0 achter. Ze hebben vaak problemen en het gevoel dat ze mislukken. Wij geven ze succeservaringen, zodat ze voelen dat ze wél wat kunnen.' Honig is een zogenaamde kern docent: gedurende twee jaar neemt hij een klas onder zijn hoede en geeft die net als op een basisschool bijna alle vakken. 'Dat geeft de rust en structuur die deze leerlingen nodig hebben. Bovendien kan

Jens Honig

Willem van Kouwen

'Voor de kinderen zelf is het het moeilijkst'

ik dan snel op situaties en problemen inspelen.' Ook gaat hij vaak bij ouders langs. Al met al ziet Honig zichzelf meer als pedagoog dan als onderwijzer. 'We stoppen veel tijd en geld in leerlingen. Als die met plezier naar school gaan, dan komt het onderwijs vanzelf.'

Machocultuur Alle goede bedoelingen daargelaten: de verschillende culturen brengen ook problemen met zich mee. Van Kouwen: 'Onlangs was ik blij om te zien dat een mooi Marokkaans meisje zonder hoofddoek naar school kwam. Maar even later droeg ze die toch weer. Bleek ze te worden uitgemaakt voor 'hoer'. Daar praten we dan over. We hebben ook een discussie gehad over de hoofddoek bij gym. De regel is nu dat die niet mag wapperen. Als je het uitlegt, begrijpen ze

Jaap Patist

het wel. Mijn uitgangspunt is dat we elkaars cultuur respecteren, maar wel zo dat we er geen last van hebben.'

Het Van Hogendorp is strikter. Honig: 'Wij hebben duidelijke kledingvoorschriften: geen hoofddoeken, petjes en trainingspakken. Maar hij staat open voor elke cultuur. 'Ik ben zelf christen en heb voornamelijk moslims in de klas. Ik verwacht respect van de leerlingen en geef daar respect voor terug.'

Respect Dat is Jaap Patist uit het hart gegrepen. Hij werkte jarenlang als docent op het Niels Stensen College in Utrecht, dat ten onder ging aan haar negatieve imago als zwarte school. Met enkele collega's legde hij zijn ervaringen vast in het boek *Lesgeven op een multiculturele school* en momenteel is hij verbonden aan het lectoraat Multicultureel Lesgeven op de Hogeschool Utrecht. Volgens Patist vraagt het lesgeven op zo'n school om specifieke vaardigheden. Een aantal daarvan kun je leren, zoals kennis over interculturele communicatie. Maar je zal ook een aantal persoonlijke kwaliteiten moeten bezitten die nauwelijks te leren zijn. 'Het is echt heel belangrijk om 'open minded' te zijn: je moet het een uitdaging vinden om met jongeren van andere culturen om te gaan en je eigen gedrag ter discussie durven te stellen. Daarnaast moet je van de kinderen houden en oprechte interesse in ze hebben. En je moet goed je grenzen kunnen aangeven en kunnen helpen wanneer het nodig is.'

Docenten voor het vmbo moeten apart worden opgeleid, vindt Bart Engbers, scheidend rector van het Vader Rijn College in Utrecht Overvecht. Voor zijn school begon hij een eigen docentenopleiding. Lees zijn relaas en discussieer mee op www.prima-online.nl.